

Kodeks cywilny

Przepisy wstępne

- Kodeks cywilny reguluje stosunki cywilnoprawne między **osobami fizycznymi i osobami prawnymi**.
- Ustawa **nie ma mocy wstecznej**, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu.
- Nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze **społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa** lub z **zasadami współżycia społecznego**. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.
- **Ciężar udowodnienia** faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.
- Jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, **domniemywa się istnienie dobrej wiary**.

Osoby fizyczne

- **Każdy człowiek od chwili urodzenia¹ ma zdolność prawną.²**
- W razie urodzenia się dziecka **domniemywa się**, że przyszło ono na świat **żywe**.
- **Pełnoletnim** jest, kto ukończył lat **osiemnaście**.
 - Przez **zawarcie małżeństwa** małoletni uzyskuje **pełnoletność**. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.
- **Pełną zdolność do czynności** prawnych nabywa się z chwilą uzyskania **pełnoletności**.
 - **Nie mają zdolności do czynności** prawnych osoby, które nie ukończyły lat **trzynastu**, oraz osoby **ubezwłasnowolnione całkowicie**.
- Osoba, która ukończyła lat trzynaście, **może być ubezwłasnowolniona całkowicie**, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, **nie jest w stanie kierować swym postępowaniem**.
 - **Dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę**, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską.³
- Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest **nieważna**.
 - Jednakże gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należącą do **umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego**, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.
- **Ograniczoną zdolność do czynności** prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat **trzynaście**,⁴ oraz osoby **ubezwłasnowolnione częściowo**.
 - Osoba pełnoletnia **może być ubezwłasnowolniona częściowo** z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest **pomoc do prowadzenia jej spraw**.
 - Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się **kuratelę**.⁵
- Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest **zgoda jej przedstawiciela ustawowego**.

1) Pytanie nr 9 na egzaminie w 2020 roku.

2) Pytanie nr 12 na egzaminie w 2023 roku.

3) Pytanie nr 10 na egzaminie w 2020 roku.

4) Pytanie nr 11 na egzaminie w 2020 roku.

5) Pytanie nr 11 na egzaminie w 2010 r., pytanie nr 7 na egzaminie w 2015 r., pytanie nr 13 na egzaminie w 2023 r.

- Ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych **bez wymaganej zgody** przedstawiciela ustawowego, **zależy od potwierdzenia** umowy przez tego przedstawiciela.
- Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może **sama potwierdzić umowę** po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych.
 - Jeżeli osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych dokonała sama jednostronnej czynności prawnej, do której ustawa wymaga zgody przedstawiciela ustawowego, czynność jest **nieważna**.⁶
- Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do **umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego**.⁷
- Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może **bez zgody przedstawiciela ustawowego** rozporządzać swoim **zarobkiem**, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów inaczej postanowi.⁸
- Za **konsumenta** uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.
- **Dobra osobiste człowieka**, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.⁹
- Ten, czyje **dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem**, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne.
 - W razie **dokonanego naruszenia** może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie.
 - Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać **zadośćuczynienia pieniężnego** albo zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.
 - Jeżeli skutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej **naprawienia na zasadach ogólnych**.

Miejsce zamieszkania

- Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest **miejscowość, w której osoba ta przebywa** z zamiarem stałego pobytu.
- Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest **miejsce zamieszkania rodziców** albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej.
 - Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest **u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa**.¹⁰
 - Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania **określa sąd opiekuńczy**.¹¹
- Miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest **miejsce zamieszkania opiekuna**.¹²
- Można mieć tylko **jedno miejsce zamieszkania**.¹³

6) Pytanie nr 10 na egzaminie w 2019 r., pytanie nr 12 na egzaminie w 2025 r.

7) Pytanie nr 12 na egzaminie w 2020 roku.

8) Pytanie nr 12 na egzaminie w 2011 roku.

9) Pytanie nr 17 na egzaminie w 2009 roku.

10) Pytanie nr 4 na egzaminie w 2016 roku.

11) Pytanie nr 13 na egzaminie w 2025 roku.

12) Pytanie nr 13 na egzaminie w 2020 roku.

13) Pytanie nr 14 na egzaminie w 2020 roku.

Uznanie za zmarłego

- Zaginiony może być uznany za zmarłego, jeżeli upłynęło **lat dziesięć** od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył; jednakże gdyby w chwili uznania za zmarłego zaginiony ukończył lat **siedemdziesiąt**, wystarcza upływ lat **pięciu**.
 - Uznanie za zmarłego nie może nastąpić przed końcem roku kalendarzowego, w którym zaginiony ukończyłby lat **dwadzieścia trzy**.
- Domniemywa się, że zaginiony zmarł w chwili oznaczonej w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego.¹⁴
 - Jako chwilę domniemanej śmierci zaginionego oznacza się chwilę, która według okoliczności jest **najbardziej prawdopodobna**, a w braku wszelkich danych - pierwszy dzień terminu, z którego upływem uznanie za zmarłego stało się możliwe.
 - Jeżeli w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego czas śmierci został oznaczony tylko datą dnia, za chwilę domniemanej śmierci zaginionego uważa się **koniec tego dnia**.¹⁵

Osoby prawne

- Osobami prawnymi¹⁶ są **Skarb Państwa i jednostki organizacyjne**, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną.
 - Do **jednostek organizacyjnych** niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, stosuje się odpowiednio przepisy o osobach prawnych.
- Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą **mienia państwowego** nienależącego do innych państwowych osób prawnych.¹⁷
- Jednostka organizacyjna uzyskuje **osobowość prawną z chwilą jej wpisu do właściwego rejestru**, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.
- Osoba prawna **działa przez swoje organy** w sposób przewidziany w **ustawie** i w opartym na niej **statucie**.
- Jeżeli zawierający umowę jako organ osoby prawnej **nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres**, ważność umowy zależy od jej **potwierdzenia** przez osobę prawną, w której imieniu umowa została zawarta.
 - Druga strona może wyznaczyć osobie prawnej, w której imieniu umowa została zawarta, **odpowiedni termin** do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.
 - W braku potwierdzenia ten, kto zawarł umowę jako organ osoby prawnej, obowiązany jest do **zwrotu tego, co otrzymał** od drugiej strony w wykonaniu umowy, oraz do **naprawienia szkody**, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o braku umocowania lub o przekroczeniu jego zakresu.¹⁸
 - Jednostronna czynność prawna dokonana przez działającego jako organ osoby prawnej **bez umocowania albo z przekroczeniem jego zakresu jest nieważna**.
 - Jednakże gdy ten, komu zostało złożone oświadczenie woli w imieniu osoby prawnej, **zgodził się na działanie bez umocowania**, stosuje się odpowiednio przepisy o zawarciu umowy **bez umocowania**.
- **Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności** za zobowiązania **państwowych osób prawnych**, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej.
 - **Państwowe osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania Skarbu Państwa.**¹⁹
- Jeżeli ustawa lub oparty na niej statut nie stanowi inaczej, **siedzibą** osoby prawnej jest **miejsceowość, w której ma siedzibę jej organ zarządzający**.²⁰

14) Pytanie nr 12 na egzaminie w 2010 roku.

15) Pytanie nr 7 na egzaminie w 2017 roku.

16) Pytanie nr 15 na egzaminie w 2020 roku.

17) Pytanie nr 14 na egzaminie w 2011 r., pytanie nr 14 na egzaminie w 2025 r.

18) Pytanie nr 11 na egzaminie w 2019 roku.

19) Pytanie nr 16 na egzaminie w 2020 roku.

20) Pytanie nr 17 na egzaminie w 2020 r., pytanie nr 12 na egzaminie w 2024 r.